

Centrum Edukacji Artystycznej

Sprawozdanie z
badania efektywności
nauczania tańca
klasycznego w
ogólnokształcących
szkołach baletowych
– jesień 2015/2016

Materiał dla CEA

Sprawozdanie z badania efektywności nauczania tańca klasycznego w ogólnokształcących szkołach baletowych – jesień 2015/2016

SPIS TREŚCI

Charakterystyka badania.....	3
Analiza kart ocen nauczania tańca klasycznego	4
Celowość lekcji	4
Organizacja lekcji.....	5
Poprawność metodyczna lekcji	6
Trafność formułowania uwag, Umiejętność egzekwowania i wykonanie uczniów (poprawność techniczna, estetyka i styl ruchu, muzykalność, aparycja, artystyczny walor wykonania, pamięć muzyczno-ruchowa) ...	6
Współpraca z akompaniatorem	7
Analiza zaleceń merytorycznych	7
Wnioski i zalecenia	8
1. Skuteczność nauczania	8
2. Specjalizacja nauczycieli.....	10
3. Wspomaganie uczniów	11
4. Aparycja uczennic najstarszych klas.....	11
5. Rekrutacja	12
6. Łączenie klas męskich i żeńskich	12
7. Przydział pedagogów	12
Plan naprawczy	12
1. Cykl warsztatów metodycznych.....	12
2. Cele kształcenia	13
3. Nadzór pedagogiczny dyrektora szkoły.....	13
4. Współpraca międzyszkolna	13
5. Współpraca międzynarodowa	14
6. Kontynuacja badania.....	14

Sprawozdanie z badania efektywności nauczania tańca klasycznego w ogólnokształcących szkołach baletowych – jesień 2015/2016

SPIS TABEL:

Tabela 1. Harmonogram badania chronologicznie.....	3
--	---

SPIS RYSUNKÓW:

Rysunek 1. Celowość działania pedagogicznego.....	5
Rysunek 2. Organizacja lekcji.....	5
Rysunek 3. Metodyczność działania pedagogicznego.....	6
Rysunek 4. Krzywa uczenia.....	7

Sprawozdanie z badania efektywności nauczania tańca klasycznego w ogólnokształcących szkołach baletowych – jesień 2015/2016

Jesienią roku szkolnego 2015/2016 Centrum Edukacji Artystycznej przeprowadziło badanie efektywności nauczania tańca klasycznego w pięciu ogólnokształcących szkołach baletowych. Badanie miało na celu diagnozę stanu nauczania głównego przedmiotu artystycznego i następnie wskazanie zagadnień metodycznych wymagających wsparcia systemowego oraz opracowanie ewentualnego planu naprawczego umożliwiającego poprawę jakości nauczania.

CHARAKTERYSTYKA BADANIA

Badanie efektywności nauczania tańca klasycznego przeprowadzili konsultanci Centrum Edukacji Artystycznej w składzie: Waław Gaworczyk, Liliana Kowalska, Teresa Memches i dr Barbara Sier-Janik. Obejrzeni oni, a następnie omówili lekcje tańca klasycznego odbywające się w poszczególnych szkołach baletowych w klasach II, V i VIII. Zajęcia prowadzone były przez pedagogów uczących wymienione klasy i miały dać obraz codziennej pracy uczniów i nauczycieli.

Konsultanci obserwowali pracę pedagogów tańca klasycznego w październiku i listopadzie 2015 roku według poniższego harmonogramu:

Nazwa szkoły	Termin pobytu konsultantów	Liczba obejrzanych lekcji
Ogólnokształcąca Szkoła Baletowa im. Romana Turczynowicza w Warszawie	19-20 października 2015	6
Ogólnokształcąca Szkoła Baletowa im. Feliksa Parnella w Łodzi	27 października 2015	5
Ogólnokształcąca Szkoła Baletowa im. Janiny Jarzynówny-Sobczak w Gdańsku	2-3 listopada 2015	7
Ogólnokształcąca Szkoła Baletowa im. Ludomira Różyckiego w Bytomiu	12-13 listopada 2015	6
Ogólnokształcąca Szkoła Baletowa im. Olgi Sławskiej-Lipczyńskiej w Poznaniu	15-16 listopada 2015	5

Tab.1. Harmonogram badania chronologicznie.

Ocenie poddano w sumie dwadzieścia dziewięć lekcji tańca klasycznego – dwanaście lekcji klas żeńskich, dziesięć klas męskich i siedem lekcji klas, w których uczą się zarówno chłopcy jak i dziewczęta. Szczegółowy wykaz obserwowanych lekcji znajduje się w załączniku nr 1.

Sprawozdanie z badania efektywności nauczania tańca klasycznego w ogólnokształcących szkołach baletowych – jesień 2015/2016

Każdy z konsultantów był odpowiedzialny za określony etap kształcenia: pani Liliana Kowalska za nauczanie dziewcząt w klasie II, dr Barbara Sier-Janik za nauczanie dziewcząt w klasie V, pani Teresa Memches za nauczanie dziewcząt w klasie VIII, natomiast pan Wacław Gaworczyk za nauczanie w klasach męskich. Podział ten w praktyce okazał się umowny, gdyż przeprowadzający badanie starali się w miarę możliwości obserwować poszczególne lekcje w pełnym składzie, a następnie grupowo je omawiać.

Do końca listopada 2015 roku konsultanci przekazali pisemne oceny obejrzanych zajęć w postaci standaryzowanych „Kart oceny nauczania tańca klasycznego na podstawie lekcji”. Sformułowali je, kierując się wspólnymi kryteriami jak: celowość i organizacja lekcji, poprawność metodyczna, trafność formułowania uwag, umiejętność egzekwowania, współpraca z akompaniatorem, wykonanie uczniów. Każda karta oceny zawierała również sformułowane przez konsultantów zalecenia merytoryczne dla nauczyciela, który prowadził daną lekcję oraz dla dyrektora szkoły.

Na podstawie przeglądu wybranych klas we wszystkich ogólnokształcących szkołach baletowych konsultanci sformułowali ogólne wnioski odnoszące się do całości zagadnienia nauczania tańca klasycznego w Polsce i przestali je do końca grudnia 2015 roku.

Po dokonaniu analizy zebranego materiału, do objętych badaniem szkół, zostały przesłane kopie kart oceny każdej obejrzanej w danej szkole lekcji oraz sprawozdanie podsumowujące wyniki badania w skali ogólnopolskiej.

ANALIZA KART OCEN NAUCZANIA TAŃCA KLASYCZNEGO

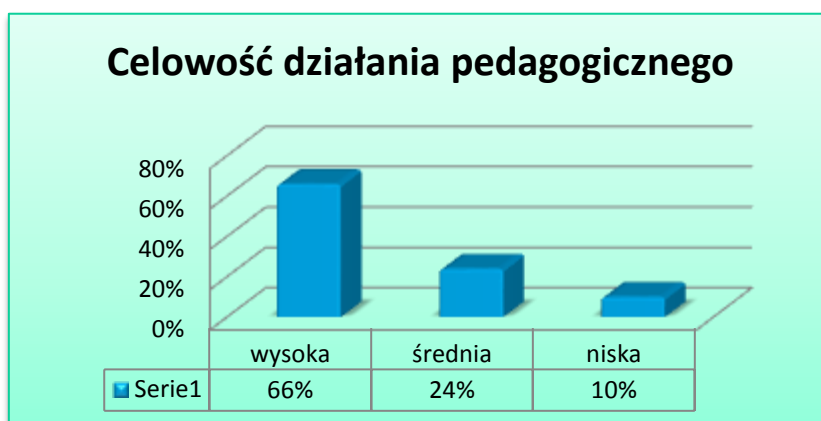
Wszystkie poddane badaniu lekcje konsultanci scharakteryzowali wedle wspólnych kryteriów zawartych w „Karcie oceny nauczania tańca klasycznego na podstawie lekcji”.

CELOWOŚĆ LEKCJI

Sformułowanie celu lekcji pomaga nauczycielowi w planowaniu pracy dydaktycznej, jak również w osiągnięciu celów nauczania. Bardzo pozytywnym zjawiskiem jest fakt, że znaczna część objętych badaniem lekcji (66%), zdaniem konsultantów, posiadała wyraźnie określony

Sprawozdanie z badania efektywności nauczania tańca klasycznego w ogólnokształcących szkołach baletowych – jesień 2015/2016

cel nauczania, który był konsekwentnie realizowany przez prowadzącego w toku zajęć, a podczas siedmiu lekcji (24%) zamysł nauczyciela uwidocznił się w wystarczającym stopniu. Natomiast udoskonalenie procesu planowania i prowadzenia lekcji zalecono w przypadku trzech zajęć prowadzonych przez trzech różnych pedagogów (10%).

Rys.1.

ORGANIZACJA LEKCJI

Opinie wydane przez konsultantów pozwalają na stwierdzenie, że, z punktu widzenia zasad nauczania tańca klasycznego, zdecydowana większość lekcji (90%) odbywała się prawidłowo – w ustalonym metodycznie porządku, i tylko podczas trzech lekcji zauważono pominięcie obowiązujących reguł. Mimo to, w przypadku dziewięciu zajęć (31%), zalecono usprawnienie przebiegu lekcji, akcentując konieczność efektywniejszego wykorzystania czasu lub korzystniejszego podziału uczniów ćwiczących na środku sali.

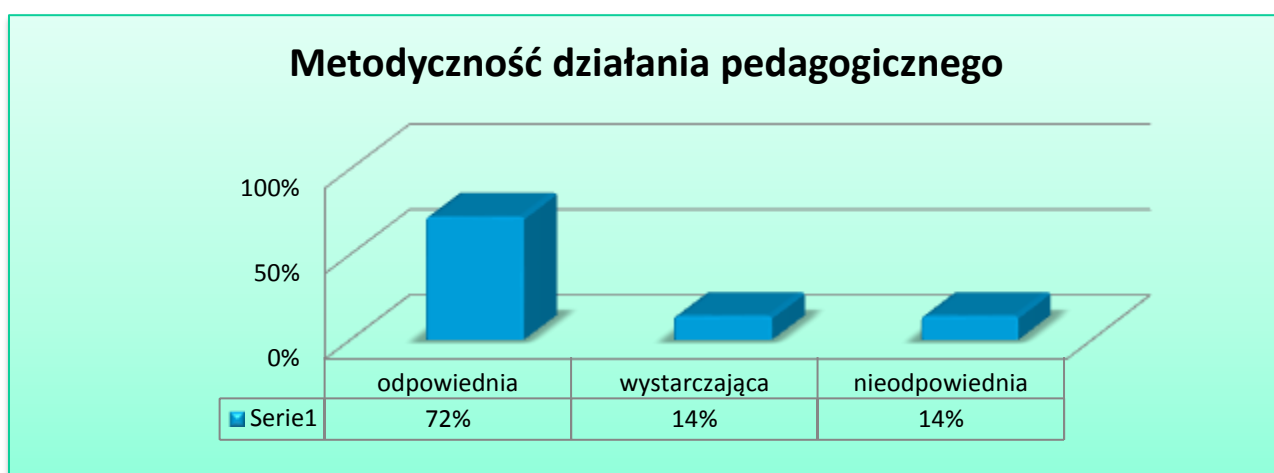

Rys.2.

Sprawozdanie z badania efektywności nauczania tańca klasycznego w ogólnokształcących szkołach baletowych – jesień 2015/2016

POPRAWNOŚĆ METODYCZNA LEKCJI

Dwadzieścia jeden zajęć (72%) uznano za prowadzone poprawnie pod względem metodycznym, a następane cztery (14%) za spełniające ten wymóg w stopniu wystarczającym. Na tej podstawie można powiedzieć, że większość nauczycieli prowadzących obserwowane lekcje zna dobrze metodykę nauczania tańca klasycznego i właściwie ją stosuje. Jednocześnie wśród badanej grupy zdarzyły się przypadki nauczycieli, których wiedza metodyczna wymaga udoskonalenia.

Rys.3.

TRAFNOŚĆ FORMUŁOWANIA UWAG, UMIEJĘTNOŚĆ EGZEKWOWANIA I WYKONANIE UCZNIÓW (POPRAWNOŚĆ TECHNICZNA, ESTETYKA I STYL RUCHU, MUZYKALNOŚĆ, APARYCJA, ARTYSTYCZNY WALOR WYKONANIA, PAMIĘĆ MUZYCZNO-RUCHOWA)

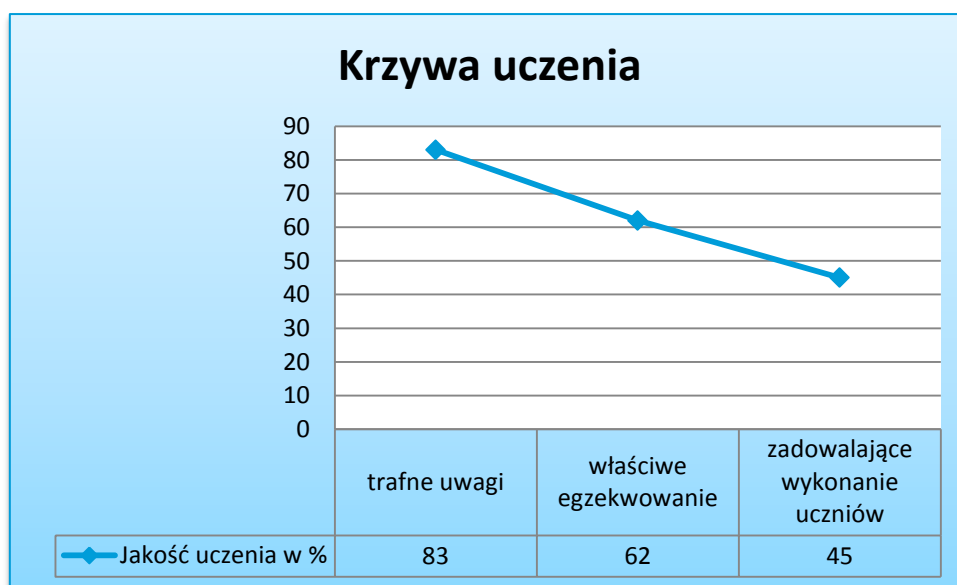
Konsultanci pozytywnie ocenili umiejętność formułowania uwag przez nauczycieli. Zauważyli, że pedagodzy w większości dostrzegają błędy uczniów, a zwracane przez nich uwagi są trafne i uzasadnione metodycznie (83%). Jednocześnie stwierdzili, że podczas pięciu lekcji (17%) celność adresowanych do uczniów uwag powinna być większa.

Zwiększeniu powinna ulec również umiejętność egzekwowania od uczniów prawidłowego wykonania. Korekty skutecznie dokonywali bowiem nauczyciele jedynie podczas osiemnastu lekcji (62%).

Powyższe obserwacje uzupełnia następną – dotyczącą wymagającego poprawy (w przypadku 55% obejrzanych lekcji) stopnia opanowania techniki tańca klasycznego przez uczniów. W

Sprawozdanie z badania efektywności nauczania tańca klasycznego w ogólnokształcących szkołach baletowych – jesień 2015/2016

tej sytuacji nasuwa się wniosek, że choć nauczyciele bardzo często zauważają sedno problemów wykonawczych u swoich uczniów, to należałoby udoskonalić metody jakimi obligują ich do prawidłowej pracy.

Rys. 4. Obraz działania pedagogicznego – ukazuje relacje pomiędzy formułowaniem uwag i egzekwowaniem odpowiedniego wykonania przez nauczycieli, a umiejętnościami prezentowanymi przez uczniów.

WSPÓŁPRACA Z AKOMPANIATOREM

Według konsultantów akompaniament do lekcji tańca klasycznego w przeważającej większości jest odpowiedni. Zalecenia merytoryczne sformułowano tylko w odniesieniu do trzech nauczycieli-akompaniatorów (10%).

ANALIZA ZALECEŃ MERYTORYCZNYCH

Konsultanci sformułowali wskazówki merytoryczne, kierując je głównie do nauczycieli. W tym miejscu warto zauważyć, że praca jednego nauczyciela – Swietłany Basyrowej-Potargowicz z OSB w Łodzi, została określona jako wzorowa i nie wymagająca korekty.

Większość zaleceń stanowią szczegółowe uwagi wynikające z metodyki nauczania tańca klasycznego jak np.: potrzeba zróżnicowania na poziomie klasy drugiej zmiany momentu muzycznego rozpoczynania ćwiczeń (relacja między mocną częścią taktu, a przedtaktem),

Sprawozdanie z badania efektywności nauczania tańca klasycznego w ogólnokształcących szkołach baletowych – jesień 2015/2016

konieczność podwyższenia poziomu podnoszenia nóg w adagio, nieodzowność przypilnowania odpowiedniej pracy stóp w skokach, czy generalny obowiązek zwracania uwagi na precyzyjne ustawianie i utrzymywanie piątej pozycji nóg.

Inne wytyczne odnoszą się do różnorodnych działań metodycznych jak: usprawnienie czasowe lekcji, zwrócenie uwagi na korzystniejszy podział na grupy uczniów ćwiczących na środku sali, korelację między tempem ćwiczeń, a ich jakością oraz między powtarzaniem kombinacji, a wzrostem jakości wykonania, doskonalenie techniki wykonawczej w połączeniu z aspektem artystycznym, odpowiednie konstruowanie kombinacji zwłaszcza w oparciu o elementy niezbędne na danym poziomie kształcenia, odpowiednie formułowanie uwag, żądanie większej precyzji wykonania, doskonalenie świadomości ruchu i umiejętności samokontroli u uczniów, czy pilnowanie stylu i estetyki właściwego dla techniki tańca klasycznego. Pojedyncze zalecenia dotyczyły kostiumu ćwiczebnego uczennic oraz potrzeby stosowania pozytywnej motywacji.

Dyrektorom szkół konsultanci zwrócili głównie uwagę na konieczność rozważenia zasadności łączenia klas męskich i żeńskich pod względem skuteczności osiągnięcia celów dydaktycznych, potrzebę przemyślenia praktyki prowadzenia klas żeńskich przez pedagogów-mężczyzn i odwrotnie (takie przyporządkowanie jest, zdaniem obserwatorów, uzasadnione wyłącznie w młodszych klasach), a także silną potrzebę zorganizowania dla uczniów form dodatkowego wsparcia mającego na celu wzmocnienie ich ciał, a więc przygotowanie ich do codziennego wysiłku związanego z edukacją taneczną.

WNIOSKI I ZALECENIA

1. SKUTECZNOŚĆ NAUCZANIA

Zdaniem konsultantów jedną z najważniejszych obecnie kwestii stanowi dbałość o egzekwowanie prawidłowego wykonania u uczniów. Jak wynika z przedstawionej w poprzednim rozdziale analizy kart oceny, nauczyciele w zdecydowanej większości dostrzegają błędy wykonawcze uczniów i z zaangażowaniem korygują je przy pomocy zwykle umiejętnie formułowanych uwag. Jednakże, mimo starań nauczycieli, umiejętności uczniów wymagają doskonalenia poprzez skuteczniejsze działania pedagogiczne. W odpowiedzi na tę

Sprawozdanie z badania efektywności nauczania tańca klasycznego w ogólnokształcących szkołach baletowych – jesień 2015/2016

potrzebę konsultanci sformułowali kilka zaprezentowanych poniżej zasad/zaleceń mogących stać się inspiracją dla nauczycieli.

- *Siłą techniki tańca klasycznego jest jej czystość i przejrzyste zasady. Celem nadrzędnym w procesie nauczania tańca klasycznego pozostaje prawidłowość ustawienia ciała, poprawność techniczna, dbałość o precyzję wykonywanych ćwiczeń i całych kombinacji, a w klasach starszych także przywiązywanie dużej wagi do stylu i estetyki ruchu. Systematyczne doskonalenie wyrazu artystycznego, ekspresji póż i épaulements w koordynacji z ułożeniem rąk, głowy i oczu wpływa pozytywnie na ocenę umiejętności ucznia, a także całej klasy. (dr B. Sier-Janik)*
- Uczniom od początku nauki należy narzucić dyscyplinę działania i określone wzorce zachowania – w ten sposób nauczyciel kształtuje etos zawodowego tancerza, niezbędny w życiu przyszłego artysty. Formowanie dobrych nawyków ruchowych opiera się na nauce świadomego i aktywnego udziału uczniów w procesie samokontroli.
- Trzeba uaktywnić proces świadomej pracy u każdego ucznia, kierując jego uwagę na jakość wykonania („jak wykonywać”), a nie tylko na kolejność wykonania elementów („co wykonywać”).
- Od najmłodszych klas technikę trzeba doskonalić w połączeniu z aspektem artystycznym tańca klasycznego.
- Nauczyciel powinien zachęcać uczniów do dużego wysiłku fizycznego, zaangażowania i koncentracji w celu czynienia postępów. Pedagog musi posiadać zdolność do mobilizowania uczniów, wyrabiania w nich motywacji i uważności.
- Nauczyciel musi wykazywać ogromne zaangażowanie w proces nauczania na każdej lekcji i na pewno uczyć, a nie tylko prowadzić zajęcia. Powinien wnikliwie korygować każdego ćwiczącego ucznia.
- Pozostając cierpliwym i przyjacielskim w stosunku do uczniów, zwiększając skuteczność swojego pedagogicznego oddziaływania, nauczyciel musi być jednocześnie wymagający.

Sprawozdanie z badania efektywności nauczania tańca klasycznego w ogólnokształcących szkołach baletowych – jesień 2015/2016

- Pokaz lekcyjny nauczyciela powinien być czytelny i precyzyjny. Powinien pomagać uczniom w zrozumieniu stawianych im wymogów oraz ułatwiać korygowanie własnych błędów.
- Należy pilnować budowy póz tańca klasycznego, a także położeń głowy i rąk.
- Konieczne jest zwiększenie liczby ćwiczeń wypracowujących siłę, elastyczność, precyzję i szybkość pracy stóp. Należy również zwrócić szczególną uwagę na uzyskanie charakterystycznego ustawienia stóp (element estetycznego wykończenia linii np.: *arabesque*) przy uniesieniu nóg na różne wysokości i w różnych kierunkach.
- Na każdej lekcji nauczyciel powinien korygować błędy uczniów słownie oraz poprzez korektę manualną. Uwagi powinny odnosić się zarówno do całej klasy, jak i do pojedynczych uczniów.
- Należy bardziej różnicować charakter poszczególnych ćwiczeń poprzez odpowiednie rozłożenie właściwych akcentów jak: szybkość wykonania, użycie odpowiedniej siły, umiejscowienie przestrzenne (w tym wykorzystanie przestrzeni dużej sali), odpowiednia rytmizacja, dyscyplina ruchowo-muzyczna.
- W nauczaniu konieczne jest wielokrotne powtarzanie w czystej formie elementów lub całych ćwiczeń wymagających korekty, aż do osiągnięcia poprawności ich wykonania.
- Korzystne jest rejestrowanie w postaci filmowej poszczególnych ćwiczeń lub całych lekcji, a następnie wspólne analizowanie ich przez ucznia z nauczycielem, co pozwala uczniom przyrzeć się własnej pracy. Lustro spełnia funkcję pomocniczą w sposób niedoskonały, gdyż nie umożliwia wychwycenia błędu w ruchu całościowym. Przy zapisie filmowym, przyglądając się sobie niejako z zewnątrz, uczeń może łatwiej dostrzegać i korygować własne błędy.

2. SPECJALIZACJA NAUCZYCIELI

W opinii konsultantów skuteczność działania pedagogicznego można wspierać poprzez stosowanie zasady specjalizacji nauczycieli w poszczególnych etapach nauczania tańca klasycznego. Każdy z trzech etapów (klasy: młodsze I-III, średnie IV-VI, najstarsze VII-IX) posiada określony cel, zgodny z obowiązującym systemem metodycznym, uzasadniony potrzebą stopniowego rozwoju umiejętności technicznych oraz kształcenia świadomości

Sprawozdanie z badania efektywności nauczania tańca klasycznego w ogólnokształcących szkołach baletowych – jesień 2015/2016

artystycznej. Ponadto każdy etap edukacyjny cechują jedynie jemu właściwe problemy nauczania, które z kolei wymagają od nauczycieli zróżnicowanej wiedzy teoretycznej oraz metodycznej, w tym określonych umiejętności i doświadczenia. W sytuacji, gdy zależy nam na zwiększeniu efektywności nauczania, właściwym wydaje się ukierunkowywanie nauczycieli na uczenie określonych klas. Zapewniona w ten sposób powtarzalność z pewnością przełoży się na stworzenie lepiej przygotowanej kadry pedagogicznej – na jasność priorytetów nauczania i ciągłe doskonalenie metod kształcenia.

3. WSPOMAGANIE UCZNIÓW

Konsultanci zgodnie stwierdzili, że uczniowie szkół baletowych dla harmonijnego rozwoju potrzebują specjalistycznego wsparcia w zakresie przygotowania ciała do pracy na lekcjach tańca klasycznego. Uczniowie przede wszystkim powinni zwiększyć wytrzymałość na intensywny wysiłek fizyczny oraz rozbudować siłę określonych partii mięśniowych. Zdaniem obserwujących lekcje, wielu uczniów czyniłoby szybsze i znaczniejsze postępy, gdyby wzmacniali możliwości swojego organizmu w ramach dodatkowych zajęć ogólnorozwojowych z wybranych technik wspomagających. Uwaga ta dotyczy uczniów wszystkich klas, ale szczególną troską sugeruje się objąć uczniów klas młodszych (I-III).

4. APARYCJA UCZENNIC NAJSTARSZYCH KLAS

Konsultanci zwrócili uwagę na wspólny dla wszystkich szkół, problem z nadmiernie rozbudowanymi mięśniami u uczennic najstarszych klas, który często łączy się z wysoką wagą dziewcząt. W tej sytuacji zalecane jest przemyślenie przez nauczycieli prowadzących najstarsze klasy żeńskie sposobów kształtowania właściwych sylwetek uczennic z punktu widzenia estetyki i techniki tańca klasycznego. Przykładowo konsultanci sugerują zwiększenie tempa poszczególnych ćwiczeń wykonywanych przemiennie nogami. Takie kształtowanie kombinacji wymagać będzie od uczennic większego wysiłku, a jednocześnie zrównoważy intensywność pracy obu nóg. Niezbędna wydaje się również pomoc dietetyka oraz fizjoterapeuty.

Sprawozdanie z badania efektywności nauczania tańca klasycznego w ogólnokształcących szkołach baletowych – jesień 2015/2016

5. REKRUTACJA

Z obserwacji konsultantów wynika, że obok klas złożonych z uczniów o dobrej aparycji i możliwościach wykonawczych istnieją klasy, których uczniowie albo niezwykle różnią się między sobą, albo ich zdolności do zawodu tancerza są bardzo ograniczone. W tej sytuacji kwestię odpowiedniego naboru obserwatorzy określili jako kluczową dla profesjonalnej edukacji baletowej. Zasugerowali również otoczenie większą troską uczniów rozpoczynających naukę w klasach starszych poprzez stworzenie im korzystniejszych warunków rozwoju. Zdaniem konsultantów jest niezwykle ważne, aby każdy kandydat na tancerza otrzymał odpowiednie podstawy techniki tańca klasycznego.

6. ŁĄCZENIE KLAS MĘSKICH I ŻEŃSKICH

Zdaniem konsultantów wskazane jest, aby dyrektorzy szkół dążyli do tworzenia osobnych klas dziewcząt i chłopców. Takie działanie zagwarantuje zwiększony komfort pracy i pełniejszy rozwój zarówno uczniom (zwłaszcza zdolnym chłopcom) jak i nauczycielom.

7. PRZYDZIAŁ PEDAGOGÓW

Konsultanci zauważyli, że począwszy od poziomu klasy trzeciej, klasy męskie powinny prowadzić pedagodzy-mężczyźni, a klasy żeńskie – pedagodzy-kobiety. W takiej sytuacji nauczyciele otrzymają możliwość podzielenia się z uczniami pełnią swojej wiedzy i umiejętności, a uczniowie perspektywę osiągnięcia zadowalających umiejętności i przygotowania do zawodu artysty-tancerza.

PLAN NAPRAWCZY

W oparciu o przedstawione wnioski konsultanci zasugerowali Centrum Edukacji Artystycznej podjęcie określonych działań na rzecz poprawy jakości nauczania.

1. CYKL WARSZTATÓW METODYCZNYCH

Istnieje potrzeba wprowadzenia cyklicznych, obowiązkowych warsztatów metodycznych dla nauczycieli tańca klasycznego, które byłyby prowadzone przez pedagogów mających znaczące osiągnięcia w nauczaniu oraz odpowiedni staż pracy zawodowej. W ramach warsztatów omówione i przećwiczone powinny zostać zagadnienia opisane w części

Sprawozdanie z badania efektywności nauczania tańca klasycznego w ogólnokształcących szkołach baletowych – jesień 2015/2016

obecnego sprawozdania zatytułowanej „Skuteczność nauczania”.

2. CELE KSZTAŁCENIA

Niezbędne wydaje się opracowanie wykazu priorytetów kształcenia właściwych dla każdej klasy i każdego etapu edukacyjnego. Sformułowane w ten sposób szczegółowe cele kształcenia powinny być następnie obowiązkowo realizowane przez nauczycieli i we właściwy sposób monitorowane.

3. NADZÓR PEDAGOGICZNY DYREKTORA SZKOŁY

Powinno się zobowiązać dyrektorów do wzmożenia wysiłków na rzecz podnoszenia jakości nauczania tańca klasycznego w prowadzonych przez nich szkołach. Zalecane jest:

- a) stworzenie programu skutecznej opieki merytorycznej adresowanej do nauczycieli wymagających wsparcia, budowanie atmosfery współpracy i pola do wymiany doświadczeń między nauczycielami o różnych osiągnięciach oraz kształtowanie poczucia odpowiedzialności grona pedagogicznego za efekty pracy szkoły w zakresie kształcenia zawodowego;
- b) wdrożenie przez nauczycieli zaleceń sformułowanych przez konsultantów (poszczególne karty oceny lekcji oraz punkt pierwszy części „Wnioski i zalecenia” – *Skuteczność nauczania* str. 7-9);
- c) świadome zarządzanie jakością nauczania poprzez odpowiednie zestawianie do wspólnej pracy uczniów i nauczycieli;
- d) wypracowanie metod wspomagania uczniów w zakresie budowania ich kondycji fizycznej i kształtowania pożądanego aparatu;
- e) analizę, ewaluację i udoskonalenie istniejących narzędzi rekrutacji.

4. WSPÓŁPRACA MIĘDZYSZKOLNA

Sugerowane jest stworzenie programu współpracy oraz wymiany między szkołami adresowanego do najlepszych uczniów i ich pedagogów w celu wspomoczenia ich rozwoju i mobilizacji do dalszej pracy.

Sprawozdanie z badania efektywności nauczania tańca klasycznego w ogólnokształcących szkołach baletowych – jesień 2015/2016

5. WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA

Należałoby zastanowić się nad podjęciem współpracy z wybraną szkołą europejską o podobnym systemie nauczania opartym na metodyce wywodzącej się od Agrypiny Waganowej.

6. KONTYNUACJA BADANIA

Ponadto, dla uzyskania pełniejszego obrazu pracy pedagogów i uczniów, konsultanci ponownie obejrzą wybrane lekcje w kilka miesięcy po przeprowadzeniu opisanego w sprawozdaniu badania. Wezmą udział w egzaminach promocyjnych większości obejrzanych przez siebie klas według wykazu przedstawionego w załączniku nr 2. W dwóch przypadkach będą również obserwować egzaminy dyplomowe.

Opracowała:

Małgorzata Borowiec – wizytator CEA ds. szkół baletowych